

Życzenia, pozdrowienia, gratulacje

Życzenia, pozdrowienia, gratulacje

Wstęp

W komunikacji językowej ważna jest etykieta, czyli obowiązujący sposób zachowania się w jakimś środowisku; inaczej formy towarzyskie, konwenans. Zbiór norm i zasad zachowania się w towarzystwie zwany jest **savoir-vivre'em**. Szczególnym środowiskiem, w którym odbywa się znaczna część komunikacji, jest internet. W tej sferze również obowiązują określone, zwyczajowe zasady, które nazwano netykietą.

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o.

Nauczysz się

- poprawnie redagować teksty użytkowe, takie jak: [życzenia](#), [pozdrowienia](#), [gratulacje](#), [kondolencje](#);
- wymieniać elementy składowe podstawowych form użytkowych (życzeń, pozdrowień, gratulacji, kondolencji);
- stosować zasady kultury języka w komunikacji internetowej;
- świadomie stosować formy grzecznościowe w wypowiedziach internetowych.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia. Uczniowie:

- słuchają i czytają teksty użytkowe;
- wskazują charakterystyczne cechy życzeń, pozdrowień, gratulacji;
- rozpoznają zastosowane środki językowe i ich funkcje w tekście, w zależności od typu tekstu i sytuacji komunikacyjnej;
- przygotowują różne teksty życzeń i gratulacji w zależności od kontekstu;

- oceniają teksty sobie nawzajem, wykorzystują cytaty z innych tekstów kultury do tworzenia własnego tekstu.

ŻYCZENIA, POZDROWIENIA, GRATULACJE - audiobook

Rozdziały audiobooka:

1. Uwagi o kulturze komunikacyjnej w Internecie
2. Etykieta językowa
3. Witam, witaj i dzień dobry

Notatka dla prowadzącego

Wskazówka

Wykonując zadania i słuchając tekstów, zwróć uwagę na fakt, jak ważne jest w codziennej komunikacji przestrzeganie etykiety językowej.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P1F7GpYXR>

Życzenia, pozdrowienia, gratulacje

Rozdział 1

Uwagi o kulturze komunikacyjnej w Internecie

Audiobook prezentuje rolę *savoir-vivre'u* i jego znaczenie w budowaniu relacji społecznych, zwłaszcza w środowisku odbiorców i twórców treści internetowych. Przytoczony jest fragment tekstu Małgorzaty Budzik „Uwagi o kulturze komunikacyjnej w Internecie” z publikacji „Norma a komunikacja”, pod redakcją Magdaleny Steciąg i Mariana Bugajskiego.

Porozmawiamy na temat zasad komunikacji w Internecie. To temat, który dotyczy nas wszystkich, a często jest powodem frustracji i poważnych problemów. Wynikają one w dużej mierze z dość powszechnego przekonania, że w sieci czujemy się anonimowi i to przeświadczenie uruchamia u niektórych użytkowników niewłaściwe zachowania. Ciekawie na ten temat pisze Małgorzata Budzik w książce „Uwagi o kulturze komunikacyjnej w Internecie”. Autorka powołuje się na tzw. netykietę. „Termin ten, wzorowany na angielskim neologizmie *netiquette* – zbitce słów *net*/NETWORK ('sieć') *etiquette* ('etykieta') – oznacza sieciową etykietę. Stanowi ona zbiór zachowań preferowanych w komunikacji internetowej. Rafał Rynkiewicz, jeden z autorów netykiety, uważa, że ma ona służyć uświadamieniu lub przypomnieniu pewnych zasad obowiązujących w bardzo już licznej społeczności internautów. Zwraca także uwagę na trzy główne zasady, które powinny być przestrzegane w komunikacji internetowej. Należą do nich:

1. Myśl (!)
2. Nie działaj na czyjąś szkodę.
3. Nie nadużywaj.

Wydawać by się mogło, iż zasady te są tak oczywiste, że dziwi potrzeba ich zapisywania, werbalizowania. Z drugiej jednak strony, jeśli przyjrzymy się komunikacji internetowej, kulturze języka (albo jej braku), można odnieść wrażenie, że niektórzy nie przestrzegają żadnych zasad, a nawet specjalizują się w ich łamaniu. Powszechna wulgaryzacja przestrzeni internetowej, agresja słowna, nieprzestrzeganie zasad

poprawności językowej, brak poszanowania dla drugiego człowieka powodują, że czujemy się zagrożeni bardziej niż kiedykolwiek. Nieodpowiedzialny internauta może zniszczyć czyjeś życie, spowodować, że będziemy izolowani przez innych z powodu pomówień i nieprawdziwych informacji rozprzestrzenianych na nasz temat.

A przecież, jak każdą przestrzeń życia społecznego, tak i tą powinny rządzić pewne zasady. Są one po to, aby ułatwić nam życie, usprawnić porozumiewanie się z innymi użytkownikami Internetu. Dzięki nim mamy szansę na efektywniejszą pracę w sieci. Jak w każdej komunikacji, ważna jest także forma przekazywanych treści. „Poświęcenie należytej uwagi redagowanym komunikatom” może – jak twierdzi Małgorzata Budzik – zapewnić przychyłność odbiorcy lub – wręcz przeciwnie – zniechęcić odbiorcę i świadczyć o niskiej kulturze osobistej i językowej internauty.

To istotne problemy, o których będziemy mówić, i które będziemy opisywać.”

Rozdział 2

Etykieta językowa

Tekst audiobooka wyjaśnia, czym są życzenia, pozdrowienia, gratulacje i kondolencje. Mówi też o tym, jaką rolę spełniają w komunikacji międzyludzkiej.

Gratulacje, życzenia, pozdrowienia, kondolencje – to użytkowe formy wypowiedzi potrzebne do funkcjonowania każdemu, komu nie są obojętne relacje z otoczeniem. Ich zastosowanie nie wymaga szczególnej wiedzy i wysiłku. Nie mają jednak charakteru powszechnego, a niektóre z nich, np. kondolencje, są formami coraz rzadziej używanymi. Warto się więc zastanowić nad tym zjawiskiem społecznym i językowym. Ważne jest także odświeżenie, czy też uporządkowanie wiedzy na temat wymienionych form.

Gratulacje

Pogratulować możesz pisemnie lub ustnie. Zrób to, kiedy chcesz wyrazić uznanie wobec kogoś z jakiejś konkretnej przyczyny. Możesz pogratulować zdania matury, ukończenia studiów, awansu zawodowego, otrzymania nagrody, ślubu, czy narodzin dziecka.

Forma gratulacji zależy od tego, komu je składasz. Mogą być wyrażone oficjalnie lub swobodnie i są zazwyczaj krótkie.

Życzenia

Możesz złożyć je w dowolny sposób i z różnych okazji. Przyjęta jest zarówno forma pisemna jak i ustna.

Święta, urodziny, imieniny, czy ważne wydarzenia w życiu to jedne z wielu okoliczności, kiedy składa się życzenia. Chociaż bardzo powszechne jest osobiste składanie życzeń, możesz również wysłać list lub kartkę okolicznościową. Obecnie wiele osób wysyła życzenia e-mailem, SMS-em albo składa je w popularnych mediach społecznościowych.

Jakie powinny być życzenia? Serdeczne, ciepłe i od serca. Życzenia są wyrazem więzi łączącej nadawcę z adresatem. Są znakiem, że o kimś pamiętamy. Właśnie dlatego warto je wysłać.

Czy życzenia muszą mieć określoną formę? Nie. Ich układ to sprawa indywidualna i często zależy od środka przekazu.

Pozdrowienia

Jeśli będziesz w podróży dalekiej lub bliskiej, możesz wówczas wysłać pozdrowienia. Adresat ucieszy się, bo to znak, że o nim pamiętasz. Pozdrowienia najczęściej przesyłane są na widokówkach z danego miejsca. Choć nie wymagają nagłówka, powinny być zakończone podpisem.

Kondolencje

Składa się je komuś z powodu śmierci bliskiej osoby. Można zrobić to ustnie lub pisemnie. Kondolencje to wyraz żalu, ubolewania, a przede wszystkim współczucia.

Jeśli będziesz pisać list kondolencyjny to postaraj się, żeby miał on osobisty charakter. Największą wartość mają słowa napisane od serca. Opisz własne emocje i wyraż rodzinie zmarłego współczucie. Im większy był związek ze zmarłą osobą, tym żarliwiej można mówić o swoich uczuciach. Zwróć uwagę na zalety zmarłego, wspomnij wspólnie spędzony czas. Ponadto kondolencje powinny zawierać wyrazy solidarności z rodziną zmarłego i deklarację pomocy.

Kondolencje składa się wyłącznie z powodu śmierci. W innym przypadku mogą kogoś urazić.

Rozdział 3

Witam, witaj i dzień dobry

Ta część audiobooka mówi o tym, jakie zwroty są adekwatne, a jakie nie w codziennej komunikacji. Materiał opracowany został na podstawie książki „Wszystko zależy od przyimka. Bralczyk, Miodek, Markowski w rozmowie z Jerzym Sosnowskim”, Warszawa 2014 r.

Profesor Jerzy Bralczyk zwrócił uwagę na ciekawą kwestię. Chodzi o słowo „witam”, które budzi spore emocje. Językoznawca ma na ten temat swoją teorię. Jego zdaniem zwrot „szanowny panie” pochodzi bezpośrednio z listów i ustawia korespondencję internetową jako bardzo oficjalną. Mniej oficjalne „dzień dobry” czasami może wydawać się dziwne, bo nie wiadomo, o jakiej porze dnia czy nocy nasz e-mail zostanie odczytany. Jego zdaniem właśnie stąd wzięło się „witam”, które ma być mniej oficjalne niż „szanowny” i nie odnoszące się do pory dnia.

A co na to inni językoznawcy?

Profesor Andrzej Markowski:

„Dzień dobry” jest stosowane o każdej porze. [...]Słowo „witam”, przynajmniej w odczuciu naszego pokolenia, niesie ładunek pewnej wyższości. Ktoś, kto mówi „witam”, czuje się ważniejszy od kogoś, kogo wita. Młodzież tego nie czuje.(...) W „witaj” już wyraźnie zauważamy adresata, „witam” przelatuje nad jego głową.”

Profesor Jan Miodek:

„Siedemdziesiąt procent programów telewizyjnych i radiowych tak się dziś zaczyna. Ja też mówię „Dzień dobry, witam państwa”. [...]”

Profesor Jerzy Bralczyk:

„Miałem znajomych, którzy mówili „witam”, i takich, którzy mówili „witaj”. To „witaj” dawało trochę inną perspektywę. (...) Krótka, wygodna forma , względnie neutralna pod względem czasu i niesugerująca zbyt mocno, czy mówimy, czy piszemy [...], łącząca się z zaangażowaniem osobistym, bo jest w niej pierwsza osoba, której nie ma ani w „szanowny panie” , ani w „dzień dobry”. [...] Stąd też „witam” miało dobry punkt wyjścia. Tyle tylko, że w świadomości starszych ludzi było ono już jednak obsadzone w pewnej roli.”

A jakie jest wasze zdanie w tej sprawie, czyj pogląd podzielacie? Który jest wam najbliższy? Odwołajcie się w swojej wypowiedzi do własnych doświadczeń i praktyk. Czy zdarza się wam używać słowa „witam”, „witaj”? Jeśli tak, to w jakich okolicznościach, jeśli nie, to dlaczego?

Polecenie 1

Wymień 2-3 niewłaściwe zachowania językowe, pojawiające się często w internecie, świadczące o tym, że użytkownicy nie przestrzegają zasad netykiety. Jak, Twoim zdaniem, można by przeciwdziałać takim zachowaniom?

Polecenie 2

Utwórz listę elementów, z których składa się list gratulacyjny, [życzenia](#) świąteczne, [pozdrowienia](#), [kondolencje](#). Następnie sprawdź, czy wypisałeś wszystkie elementy, konfrontując swoje zapisy z tymi, które znajdują się w Karcie pracy nr 3.

Polecenie 3

Jesteś „za” używaniem formy „witam” w komunikacji ustnej i pisemnej czy „przeciw” temu zjawisku? Podaj argumenty uzasadniające Twoje stanowisko, korzystając z wysłuchanego tekstu oraz własnych doświadczeń.

Podsumowanie

Podczas zajęć miałeś lub miałaś sposobność uczestniczyć w dyskusji na temat [językowego savoir-vivre'u](#), zwanego też etykietą językową. Znaczną część czasu poświęciliśmy na rozważanie zasadności stosowania norm językowych w komunikacji internetowej, czyli użycia tzw. netykiety. Dowiedziałeś się też, jak poprawnie formułować podstawowe teksty użytkowe, takie jak [życzenia](#), [gratulacje](#), [pozdrowienia](#) i [kondolencje](#). Wiesz też, czym się różni „witam” od „witaj”. Zastanów się, w jaki sposób możesz wykorzystać tę wiedzę w codziennym życiu.

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

PRACA DOMOWA

Praca domowa

Polecenie 4.1

Przygotuj na kolejne zajęcia ciekawe i oryginalne przykłady: życzeń, gratulacji, pozdrowień i kondolencji.

Ćwiczenia

Ćwiczenie 1

Dlaczego należy przestrzegać netykiety? Wskaż argumenty przywołane w nagraniu cz.I

- ☐ aby efektywnie pracować w sieci
- ☐ aby prezentować wysoką kulturę językową
- ☐ aby nie mieć wrogów
- ☐ aby sprawniej komunikować się
- ☐ aby błyszczeć w towarzystwie

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

Jaka funkcja języka dominuje w życzeniach, pozdrowieniach, gratulacjach i kondolencjach?

- ☐ Funkcja poetycka
- ☐ Funkcja nakłaniająca (impresywna)
- ☐ Funkcja informatywna
- ☐ Funkcja ekspresywna

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wypełnij pola krzyżówki.

1. Wyrazy współczucia przekazywane listownie, telefonicznie lub osobiście.
2. Niestosowne zachowanie, niezręczność.
3. Składane innym ludziom z jakiejś okazji.
4. Pochwała, wyraz uznania np. dla czyjejś cechy.
5. Kartonik z krótką wiadomością (najczęściej gratulacjami) i podpisem.
6. Życzliwe zachowanie lub zaoferowana komuś przysługa.
7. Słowa uznania dla czyjegoś sukcesu bądź szczęśliwego wydarzenia.
8. Wyrazy pamięci przekazywane listownie lub przez inną osobę.

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

gratulacje

wyrazy uznania składane komuś z okazji jakiegoś sukcesu lub szczęśliwego wydarzenia; [z łac. *gratulatio*]

www.sjp.pwn.pl

językowy savoir-vivre

normy, zasady poprawnego wypowiedzania się; w dosłownym tłumaczeniu z franc.

znajomość życia

kondolencje

wyrazy współczucia składane komuś z powodu śmierci bliskiej osoby; [od łac. *con* – współ]

www.sjp.pwn.pl

norma językowa

inaczej poprawność językowa: zbiór reguł dotyczących używania środków językowych, ustalonych przez językoznawców i uznawanych przez społeczność za obowiązujące

pozdrowienia

wyrazy pamięci i życzliwości przekazywane w liście lub za czyimś pośrednictwem

www.sjp.pwn.pl

uzus językowy

przyjęty w danej społeczności sposób posługiwania się systemem językowym, jego jednostkami i regułami ich łączenia. Uzus jest podstawą kształtowania się normy językowej – jeśli pewne elementy, początkowo uznawane za niepoprawne, staną się szeroko rozpowszechnione, a tym samym zaczną należeć do uzusu, to uzyskują one status poprawnych w ramach normy użytkowej, skąd po jakimś czasie mogą przejść do normy wzorcowej; [z łac. *usus* – zwyczaj, użycie]

Andrzej Markowski, „Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne”.

Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2005.

życzenia

to, czego się komuś życzy z jakiejś okazji; też: formułka, za pomocą której składa się życzenia;

www.sjp.pwn.pl